

Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniski prostori:
2627 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2627 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXVI. Cena lista je \$6.00. Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL., TOREK, 8. AVGUSTA (AUGUST 8), 1944 Subscription \$6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 154

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Nemški protinapadi v Franciji odbiti; Rusi okupirali Sambor v Karpatih

Nova ruska armada v akciji na poljski fronti. Moskva naznanila obkrožitev nemške oborožene sile v trikotu ozemlja ob reki Visli in ob meji Vzhodne Prusije.—Ameriške kolone zasledle središča cest, ki vodijo v Pariz. Novi bombni napadi na Berlin in druga nemška mesta. Nemci bombardirajo južne predele Florence.—Enote ameriške bojne mornarice in letala potopila ameriški japonskih parnikov

SAVEZNIŠKI GLAVNI STAN. FRANCIJA. 7. avg.—Štiri nemške oklopne divizije so na kratki fronti štirih milj v sektorju pri Avranches pričele s silovitimi protinapadi, da preseka ameriške armade med Bretanijo in Normandijo in ustavijo prodiranje proti Parizu. V teh protinapadih, največjih od dneva invazije, so Nemci potpisili ameriške čete nazaj več kot tri milje. Najnovejša poročila pa pravi, da so ameriški vojniki zopet strinili svoje vrste in ustavili nemško prodiranje.

LONDON. 7. avg.—Maršal Stalin je v poročilu dneva naznanil v Moskvi padec nemške trdnjave Sombora, ki leži na vznožju Karpatov 42 milj južnovzhodno od Lvova. Po zavzetju oljnega središča Drohobycsa so Rusi zapodili Nemce do meje Čehoslovaške in uničili pet vojaških in olinih vlakov.

London. 7. avg.—Premier Stalin je naznanil v odprebi dneva, da je nova ruska armada v akciji. Poveljnik te je general Ivan Petrov, ki je vodil obrambo Sevastopola pred dvema letoma. Ta je včeraj zasedla Drohobycs, največje poljsko oljno središče. Druge ruske kolone, ki prodirajo proti Krakovu, zadnji nacistički vojaški trdnjavi pred Nemčijo, so obkrožile nemško oboroženo silo v trikotu ozemlja ob reki Visli in na fronti pri predvojni Vzhodni Prusiji. Ta se nahaja v past, iz katere se najbrže ne bo izmajala. Sovjetske čete so prebile nemške linije na zapadni strani reke Dubeise.

V ofenzivi na vzhodni fronti je enajst ruskih armad, druge pa se pripravljajo za akcijo proti Rumuniji. Radio Berlin je omenil dva nemška bombna napada na Odeso, pristaniščno mesto ob Črnem morju, kjer se morda zbirajo ruski vojaški transporti v zvezi s pripravami za sunke proti Rumuniji.

Tretja ruska armada, katere poveljnik je general Ivan D. Černihovski, je v akciji na severozapadni strani Kovna, glavnega mesta Litve. Ta je včeraj zasedla čez 30 krajev nad reko Niemlen v prodiranju proti Tilsitu, železniškemu centru, in Memelju, pristaniščnemu mestu ob Baltičkem morju.

Ljute bitke divjajo v bližini meje predvojni Vzhodne Prusije. Nemško poveljstvo je zagnalo nove divizije v boj proti Rusom. Sovjetski letalci bombardirajo vojaške objekte v Vzhodni Prusiji.

Na vzhodni strani Varšave, poljskega glavnega mesta, se bitke nadaljujejo z nezmanjšano srditostjo po poročilu iz Berlina. Nemško poveljstvo je naznanilo uničenje ruske oklopne kolone na tej fronti.

Poljska ubežna vlada poroča, da so poljski rodoljubi zasedli Poslopja v severozapadnem delu Varšave. Med temi je politehnični inštitut. Rodoljubi so okupirali tudi nemške vojaške baze v židovski četrti Varšave.

Zavezniški stan v Franciji. 7. avg.—Ameriške oklopne kolone so prodrele dvajset milj daleč v Ameri Pariza v zadnjih 24 urah ob liniji preko Bretonskega polotoka. Od Caena na jugu do predmestja St. Nazaira, baze nemških podmornic, se zavezniška sila

vali naprej na 160 milj dolgi fronti. Nemške linije se rušijo pod udarci te sile. Ameriške čete so zasedle Mayenne, Laval in Chateau Gontier, središča cest, ki vodijo v Pariz. Utrle so si pot v St. Nazaire, Lorient in Brest, glavna pristanišča mesta Bretonskega polotoka, po okupaciji Vannesa. Število nemških vojakov, katere so Američani ujeli od invazije Normandije, se je dvignilo na 84.000.

Britske in kanadske enote so konsolidirale svoje pozicije ob reki Orni med Thury-Harcourtom in Mortainom.

Avtna unija preklicala stavko

Reuther pojasnil stališče eksekutive

Detroit, Mich. 7. avg.—Krajna avtna unija se je izrekla za preklic stavke v tovarnah korporacije General Motors. Pričakuje se, da se bodo vsi stavkarji vrnili na delo. Unija se je postavila po robu vojnemu delavskemu odboru in eksekutivi mednarodne unije, katere predsednik je R. J. Thomas, ko sta zahtevala konec stavke. Walter P. Reuther, podpredsednik mednarodne unije, je po viharni seji naznanil, da so se uporniki podali. Pokorili se bodo odredbi vojnega delavskega odbora.

Reuther in Melvin Bishop, pokrajinski direktor, ki je po naročilu eksekutivnega odbora mednarodne unije prevzel posle krajevne unije, sta govorila na shodu stavkarjev. Slednji so zadnji petek izjavili, da bodo vztrajali v borbi. Reuther je v svojem govoru ponovil stališče članov eksekutivnega odbora, da stavka ni sankcionirana in je kršenje zagotovila, danega predsedniku Rooseveltu, da unije CIO ne bodo stavkale, dokler traja vojna.

Rim. 7. avg.—Nemški topniški oddelki obstreljujejo južne predele Florence, ki so pod kontrolo osme britske armade. Enote te armade so zbrane tudi ob reki Arni.

Pearl Harbor. Noveli. 7. avg.—Enote ameriške bojne mornarice in letala so potopila enajst japonskih parnikov, 30 pa poškodovala, v akciji pri otoku Chichu v grupi Bonin. Ta otok leži samo 600 milj od Tokija. Novo ameriško zmago je naznanil admiral Chester W. Nimitz.

Zavezniški stan na Pacifiku. 7. avg.—General Douglas MacArthur poroča, da so ameriške čete na britski Novi Gvineji presekaile glavno japonsko zalagalno črto do fronte pri Driniumoru in zajele japonsko vojaško posadko. Čez 600 Japoncev je padlo v bitki z ameriški četami.

Švica ne bo dala zavetja vojnim zločincem

Bern, Švica, 7. avg.—Avtoritate so naznanile, da Švica ne bo dala zavetja vojnim zločincem. To je odgovorom onim, ki trdijo, da bo Švica postala pribežališče vojnih zločincem.

Uradniki unije CIO obtoženi izsiljevanja

New York, 7. avg.—Trije uradniki avtne unije CIO so bili obtoženi izsiljevanja. Obtožnica jim očita, da so zahtevali \$5000 od E. & A. Laboratories za preklic stavke. Prizadeti uradniki so Joseph Rizzo, Jerry Festa in Rocco Laurenzano.

SOVJETSKA RUSIJA POČASTILA MARŠALA TITA

Moskva naznanila formiranje jugoslovanske brigade

BIVSI BELGRADSKI ZUPAN UMRL

Washington, D. C. 7. avg.—Maršal Tito, poveljnik jugoslovanske osvobodilne armade, je dobil od sovjetske Rusije sabljko kot darilo, ko je obhajal svoj rojstni dan. Zadevno naznanilo je objavila radiopostaja Svoboda Jugoslavija in bilo je sporočeno uradu za vojne informacije (OWI).

Sablja je umetniško delo in skovana je bila v Kavkazu. Sablja ima napis "Smrt fašizmu, svoboda narodu," ki je geslo jugoslovanske osvobodilne gibanja. Naznanilo pravi med drugim:

"To izredno darilo maršalu Titu je znamenje globoke ljubezni in bratstva, ki se je razvilo med jugoslovanskim ljudstvom in narodi Sovjetske unije v tej vojni. To darilo je tudi največje priznanje temu ljudstvu, ki vodi junaško borbo proti nacistički okupacijski sili pod poveljstvom maršala Tita."

Radio Moskva je naznanil ustanovitev prve brigade jugoslovanske armade v Rusiji. Ta bo poslana na fronto v bližnji bodočnosti.

Brigada, katero tvorijo Srbi, Sloveni, Črnogorci in Makedonci, je opremljena s tanki, topovi, strojnimi in drugim modernim orožjem. Ceremonij, ko je bila brigada zaprižena, so se udeležili ruski, britski in češki vojaški častniki.

Dunajska radiopostaja pod kontrolo nacijev poroča, da je umrl Vojin Djuričić, bivši zupan Belgrada. Ob smrti je bil star 57 let. Djuričić je bil več let direktor državne banke in član jugoslovanske vlade.

Predsednik odbora CIO zanika obdolžitve

New York, 7. avg.—Sidney Hillman, predsednik odbora za politično akcijo Kongresa industrijskih organizacij, je zanikal obdolžitve, da hoče ta odbor osvojiti demokratsko stranko in kongres. Dejal je, da sovražniki predsednika Roosevelta napadajo njegov odbor z namenom, da ga oblatijo v javnosti.

Turčija bo dala baze zaveznikom

Prelom odnošajev z Japonsko

Ankara, Turčija. 7. avgusta.—Turčija bo odstopila letalske in mornarične baze zaveznikom. Poučeni krogi trdijo, da so zadevna pogajanja v teku.

Japonska se je baje odločila za prelom diplomatskih odnošajev s Turčijo, ker je slednja pretrgala odnošaje z Nemčijo. To možnost je omenil premier Sukru Saracoglu v svojem govoru v parlamentu.

Saracoglu je dal razumeti parlamentu, da nadaljnji korak zavisi od Nemčije. Turčija je pripravljena na vse, kar pride. Ona se bo branila, če bo napadena.

(Radio Berlin je citiral izjavo zunanjega urada, da je ta osvobodil politiko pozornega čakanja. Bodočnost bo pokazala, ali bo Turčija, ki je pretrgala odnošaje z Nemčijo, dala nadaljnje koncesije zaveznikom.)

Turčija se zanaša na pomoč zaveznikov. Pošiljanje orožja, ki je bilo ustavljeno pred nekaj meseci, ko so se razgovori med reprezentanti Velike Britanije, Amerike in Turčije v Ankari izjalovili, je bilo obnovljeno.

Konec stavke v Philadelphiji

Voditelji obtoženi kršenja zakona

Philadelphia, Pa. 7. avgusta.—Cestni železničarji in vozniki avtobusov, ki so zastavkali pred šestimi dnevi v znak protesta proti uposlitvi zamorcev, so se vrnili na delo. Vozovi cestne in nadulčne železnice ter avtobusi spet vozijo.

Stavkarji so se podali ultimatu generala Philipa Hayesa, ki je prevzel lastnino Philadelphia Transportation Co. na podlagi odredbe predsednika Roosevelta. Stavkarji so se začeli vračati na delo včeraj popoldne.

Štirje voditelji stavkarjev so bili aretirani na obtožbo kršenja provizij Smith-Connallyjevega protistavkovnega zakona. Ti so James H. McMenamin, William C. Dixey, Frank P. Carney in Frank Thompson. Vsi so bili izpuščeni iz zapora po položitvi poroštv.

Federalni komisar Norman J. Griffin je odredil zaslišanje proti obtožencem, ki se prične 14. avgusta.

Domače vesti

Obitaki
Chicago.—Glavni urad jednote in uredništvo Prosvete so zadnje dni obiskali: John in Frances Perme iz Witta, Ill., v spremstvu Rose Mary Perme, Chicago, kakor tudi Frank Korbar z ženo in sinom Robertom iz Witta, Ill.

Nov grob v Kansasu
Cherokee, Kansas. — Dne 27. jul. je tukaj umrl Martin Slomšek, star 70 let. Rojen je bil v Gorjanah pri Kozjem na Štajerskem in v Ameriki 40 let, ves čas v Kansasu. Zapušča ženo, štiri hčere in tri sinove, od katerih je eden vojni ujetnik v Nemčiji. Pogreb mu je oskrbel Slovenski pogrebni zavod v Frontenacu.

Is Clevelanda
Cleveland.—V sanatoriju v Warrensvillu je po dolgi bolezni umrl Frank Juh, star 67 let, 3533 E. 82 st. Doma je bil iz vasi Lože pri Litiji, Dolenjsko, odkoder je prišel v Ameriko pred 42 leti. Tukaj zapušča bratrance Franka Juha in tri sestrične.—Družini George Burich, 6607 Edna ave., je umrl novorojenček, čijega oče je pri vojakih.—Poročila sta se Vida Jakomin, hčerka družine Frank Jakomin, 20900 N. Vine st., in John P. Forgas.—Mrs. F. Znidaršič, 724 E. 157 st., se je vrnila domov iz bolnišnice, kjer je srečno prestala operacijo.—Mrs. Rose Carich, 14017 Hale ave., je prejela vest od vojnega departmenta, da je bil 4. jul. težko ranjen v Franciji njen sin Cpl. Anthony Carich. Nahaja se v bolnišnici v Angliji in odklikovan je bil z redom modrega arca.—Družina Charles Levec, 1073 Addison rd., je bila informirana po vojnem departmentu, da je bil njih sin Sgt. Robert 27. junija ubit v Franciji. Služil je pri padalcih in čez morje je bil poslan prošlega marca. Star je bil 22 let. Poleg staršev zapušča sestro, por. Brodnick.

Nov grob na sapsadu
Del Norte, Colo.—V tukajšnji bolnišnici je 22. jul. umrl Frank Jeram, rojen v Sloveniji 5. okt. 1875. V Ameriko je prišel še mlad, delal po rudnikih in v kovačnici v raznih krajih, iskal ručno in ribaril. V Coloradu je živel zadnjih 38 let, zadnje tri zime v Walsenburgu. Žena mu je umrla l. 1906 v Harrisburgu, Pa. Zapušča hčer, sina, dve vnukinji, od katerih je ena pri WAVES, v starem kraju pa več sorodnikov.

Japonske regulacije na Guamu preklicane
Pearl Harbor, Havaji, 7. avg.—Admiral Chester W. Nimitz je izdal prvo proklamacijo, s katero je preklical vse japonske regulacije na otoku Guamu. Ta pravi, da je vsa oblast na Guamu in sosednih otokih v rokah ameriške okupacijske sile.

Patterson priporoča povojno vojaško vežbanje
Northfield, Vt., 7. avg.—Vojni podtajnik Patterson je v svojem govoru na univerzi Norvich priporočal splošno vojaško vežbanje ameriške mladine v povojni dobi. On je tudi namignil spojitve armade in mornarice, da postane enotna vojaška sila po zaključenu sedanje vojne.

General DeWitt nasledil McNaira
Washington, D. C., 7. avg.—Vojni department je naznanil, da je general John L. DeWitt nasledil generala Lesleyja J. McNaira, ki je bil nedavno ubit v Normandiji. Ubila ga je ameriška bomba, namenjena Nemcem, ko je opazoval vojne operacije pri St. Loju.

HITLER PONOVO APELIRAL ZA LOJALNOST

Diktator obdolžil generale izdajstva in sabotaže

OBRAVNAVA PROTI ZAROTNIKOM

London. 7. avg.—Adolf Hitler je v svojem govoru ponovno apeliral na voditelje nacističke stranke za lojalnost, zaeno pa je prvič priznal, da protinacistički generali sabotirajo nacistički režim ne samo od nemške invazije Rusije, temveč odkar je prišel na krmilo pred enajstimi leti.

Po poročilu časniške agenture DNB je Hitler govoril po zaključeni konferenci voditeljev nacističke stranke, ki se je vršila v njegovem glavnem stanu. Konferenco je sklical Goebbels, minister nacističke propagande, kateremu je bila predavno poverjena oblast glede totalne mobilizacije vseh sredstev za vojne napore. Na tej konferenci so govorili Goebbels, Heinrich Himmler, načelnik Gestapa, nacističke tajne policije, in profesor Albert Speer, municijski minister.

Hitler je dejal, "da ogromna večina nemških častnikov nima ničesar skupnega s kriminalno gango saboterjev. Jaz se ne strahim borbe proti zunanjim sovražnikom, ker sem uverjen, da jih bomo uničili. Kar potrebujemo, je zaupanje v osadju front in popolna kooperacija v vseh ozirih. Mobilizacija vseh sredstev za vojne napore se ne bi mogla izvršiti brez likvidacije saboterjev in izdajalcev. Prepričan sem, da nemško ljudstvo potrebuje moča, ki se ne bo podal, temveč nosil zastavo zaupanja in vere v zmago. Nemčija bo izšla iz te vojne kot zmagovalka."

Joseph Terboven, neriški komisar na Norveškem, je naznanil, da vojaški častniki, ki so bili izključeni iz armade po ponesrečenem atentatu na Hitlerja, bodo prišli pred ljudsko sodišče, ki bo izreklo kazni. Obravnava proti njim se bo pričela ta teden.

Paslanik Papan zapustil Turčijo

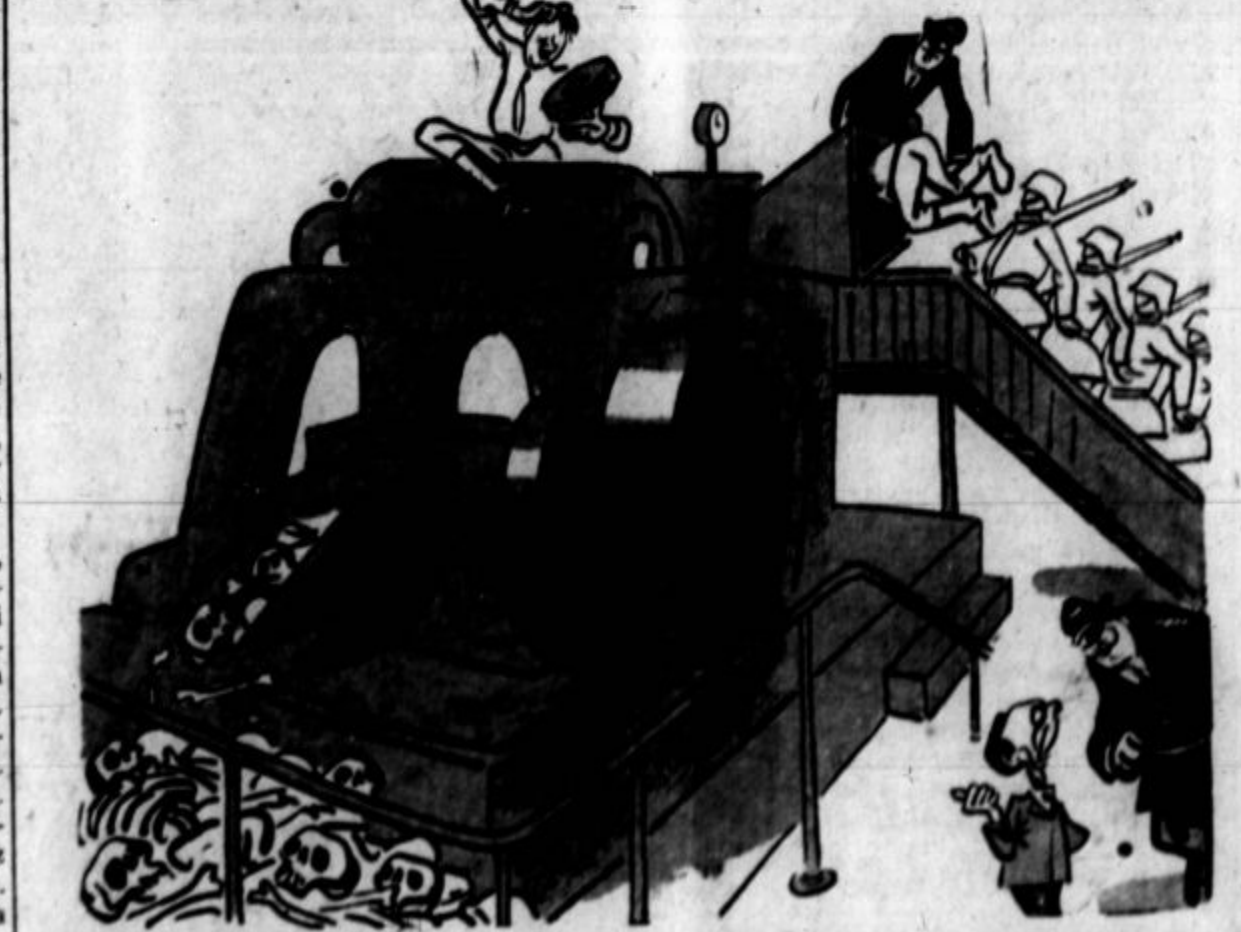
Njegovi napori se izjalovili

Ankara, Turčija. 7. avgusta.—Nemški poslanik Franz von Papan se je odšel v vlakom domov in s tem zaključil novo poglavje v svoji pisani karieri. Potni list je dobil zadnji teden, ko je Turčija pretrgala diplomatske in ekonomske odnošaje z Nemčijo.

Papan, ki je organiziral sabotažo v Ameriki v času prve svetovne vojne, izpodkopal temelje neodvisni vladi Avstrije in s tem omogočil priključitev te k Nemčiji pred izbruhom sedanje vojne, se je zaman trudil v napori, da dovede Turčijo v okvir nacističke Nemčije. Njegovo upanje, da bo lahko barantal z zavezniki, se je izjalovilo.

Ako Papan ne bo poslan v Madrid, Stockholm ali v Lizbono, kjer bi lahko nadaljeval svojo intrigo, bo ostal zaprt v mehan Nemčije. Nobenega izgleda ni, da bo še kdaj igral važno vlogo v nemški diplomaciji.

Papan je bil poslan v Turčijo pred izbruhom vojne, da jo pridobi na stran Nemčije ali vsaj za nevtralnost. Prvo bitko je izgubil, ko je Turčija ustavila izvoz kroma v Nemčijo. Zadnja klobuta mu je bila prisoljena, ko je Turčija pretrgala odnošaje z Nemčijo.

Nacistička vojna mašina je dolgo uspešno mlela. zdaj pa se vali rakovo, dokler tudi ne stre Goebbels, Himmlerja, Goeringa, Hitlerja. . .

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Zdržiene drave (izven Chicago) in Kanado \$3.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolico Cook Co., \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inosamsivo \$6.00. Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$3.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vso, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 28, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

DELO IN NAMEN PROGRESIVNIH SLOVENK

Cleveland, O.—V tem članku vam hočem predstaviti Progressivne Slovenke. Progressivne Slovenke smo organizacija zavednih, naprednih in demokratičnih žena. Glavni namen naše organizacije je izobraževati slovensko ženo po vsej Ameriki in širiti znanstvo med našim narodom v tujini s spoštnostjo.

Naša organizacija se udeležuje na dramskem in pevskem polju, prireja znanstvena in socialna predavanja itd. Članice Progressivnih Slovenk pa se udeležujejo pri vseh dobroteljskih akcijah, kakor so: JPO-SS, SANS, Ameriški rdeči križ, Ruski vojni relief. Prav tako ne zadržujejo v prodajanju vojnih bondov. V kampanji za peto vojno posojilo smo prodale za čez \$7000 vojnih bondov. Za naše delo smo dobili priznanje iz Washingtona in zakladniški departament nam je sporočil, da bodo krstili en vojni voz "Progressive Slovene Women of America."

Progressivne Slovenke vrše plemenita dela v vseh ozirih, zato apeliramo na vas, ako še niste članice Progressivnih Slovenk, da se nam pridružite in pomagate širiti naše ideje in naše delo.

Progressivne Slovenke smo edina kulturna, izobraževalna organizacija, katere članarina znaša samo 25 centov mesečno, navzlic temu pa dobe sorodniki po smrti članice gmoten dar. Ali je med nami še katera druga organizacija, ki bi dala toliko za tako majhen mesečni prispevek?

Ako želite pristopiti k naši organizaciji, ali ako hočete ustanoviti krožek Progressivnih Slovenk v vašem kraju, potem se obrnite za informacije na glavno tajnico Progressivnih Slovenk. Njeno ime in naslov je: Josie Zakrajsek, 7603 Cornelia Ave., Cleveland 3, Ohio.

Torej, pridružite se Progressivnim Slovenkam! **VSAKA ZAVEDNA SLOVENKA BI MORALA BITI ČLANICA PROGRESIVNIH SLOVENK!**

Prispevalite za ambulanco

Na zadnji konferenci Progressivnih Slovenk smo sklenile, da se podstopimo ogromnega dela, da pričnemo nabirati prostovoljne prispevke med našim narodom za ambulanco, katero bi poslali našim hrabrim bojevnikom v Jugoslavijo. Ambulanco bi poslali s posredovanjem Ameriškega rdečega križa ali s posredovanjem Združenega odbora južnoslovanskih Amerikancev. Sedaj pa smo prejeli obvestilo, da bo mogoče v kratkem odplula iz Kanade partizanska ladja, katere bo vozila zdravniške potrebščine. Seveda, do sedaj še nimamo nič pozitivnih poročil. Med tem časom pa moramo iti z delom naprej, da čim prej spravimo skupaj \$3,500. Toliko namreč stane popolnoma opremljena ambulanca.

Slovenci in Slovenke! Ne gledajte kje živite in koliko prispevate, vsak najmanjši dar bo dobrodošel. Vsa imena darovalcev bomo priobčili v časopisih. Izdali bomo pa tudi posebno knjigo, v kateri bodo zapisana vsa imena darovalcev, naslovi in vaote. Ta knjiga bo potem poslana z ambulanco vred v Jugoslavijo. Gotovo bo hotel vsak Slovenec in Slovenka imeti svoje ime zapisano v knjigi. Vaši bratje in sestre v domovini bodo veseli, ko bodo videli, da ste tudi vi prispevali za ambulanco. Narod, ki priliva svojo kri za svobodo, lahko pričakuje od nas, da mu pomagamo, da mu pošljemo vsaj najnujnejše potrebščine, da pomagamo rešiti njih življenja.

Vsakdo, kdor ima kaj slovenskega čuta v sebi, bo daroval za ambulanco, pa naj bo takega ali takega prepričanja. Pri osvobodilni vojski tudi ne vprašajo, kdo si, temveč ali si pripravljen žrtvovati svoje življenje za svobodo slovenskega naroda. Ako imate res čut do svojih bratov in sestra, potem boste velikodušno darovali.

Kdor koli čita te vrstice, naj pomisli, kako bi se mi počutili, ako bi pričele na nas padati

bombe in bi pred našimi očmi umirali naši otroci, stari in bratje, toda ne bi imeli nikogar, ki bi nam pomagal v trpljenju? Da, srečni smo, da ne poznamo teh vojnih grozot, zato pa DARIJMO IN PODPRIMO AKCIJO ZA NABAVO AMBULANCE, katere bo poslana našim bratom in sestram v domovino.

Pred nekaj tedni je naš poznani narodni in kulturni delavec in velik prijatelj Progressivnih Slovenk Frank Česen apeliral v članku za prispevke v ambulanci. Na apel mr. Česna se je odzval "stari Krašovec" iz mesta Biwabika, Minn., rojak Frank Karish in nam poslal \$2 za ambulanco. Rojaku Karishu najlepša hvala in da bi našel veliko postreževalcev.

Upamo, da bodo vzgledu rojaka Karisha sledili tudi naši Gorenjci, Štajerci, Dolenjci, Notranjci, Primorci, Ribičani, Izanci, Korošci, skratka VSI ZAVEDNI SLOVENCI!

Torej, na delo za ambulanco, prispevajte čim prej in tem več v ambulanci sklad! Za vse prispevke se vam že v naprej zahvaljujemo.

Prispevke pošljite na naslov: Josie Zakrajsek, 7603 Cornelia Ave., Cleveland 3, Ohio, ali pa: Cecilia Subel, 1107 E. 48 St., Cleveland 3, Ohio.

Dne 13. avgusta pa prirede krožki Progressivnih Slovenk velik piknik in semenj na prostori Društvenega doma v Euclidu, O. Ves čisti dobiček te priredbe gre v ambulanci sklad. Vabimo Slovence in Slovenke od daleč in blizu, da nas gotovo posestite!

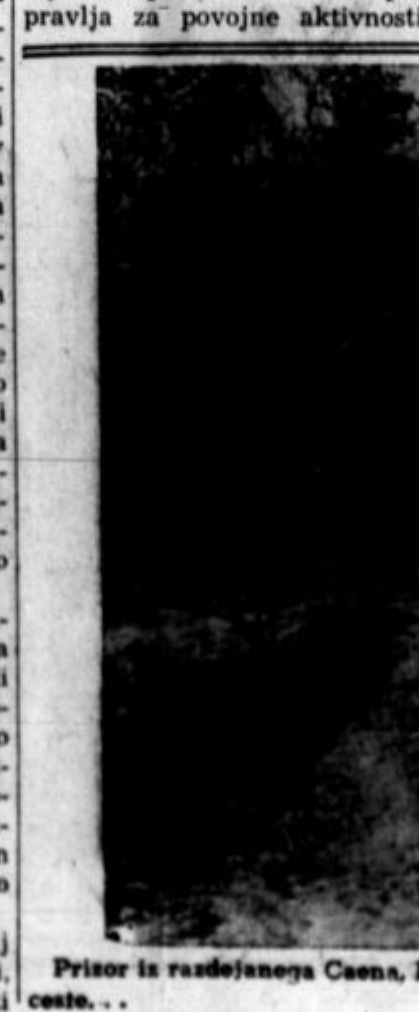
Za Progressivne Slovenke: Josie Zakrajsek, gl. tajnica.

ROJAKOM V POMISLEK

Detroit, Mich.—Danes svet z malo izjemo ne govori in ne piše o drugem kot o svetovnem ključu in ugraba, kdaj pride, in kakšen bo zopet mir. Ameriške veleindustrije izdelujejo še vedno samo priprave za ubijanje ljudi, rušenje človeških bivališč in vsega, kar je potrebno za človeški obstanek. Inženirji v laboratorijih porabljajo vse svoje talente in iznajdljivosti za čim učinkovitejše uničevanje življenja, rušenje industrijskih objektov in kulturnih središč. Ameriški industrijski strokovnjaki, ki so danes najboljši na svetu, se pa poleg zboljšanja sedanega vojnega orožja in vojnih strojev, zelo živo udeležujejo na civilnih proizvodih, ki jih bomo rabili po vojni.

Dela se dan in noč: stari in mladi, moški in ženske. Celu 70-letniki gredo na delo. Ljudje, ki so 10 in več let živeli od javne miloščine, so zopet aktivni in se ponašajo, kot bi to stanje za vedno ostalo.

Industrijski magnatje se zavajajo prav dobro, da bodo ogromni vojni dobički prej ali slej usahnili. Delno javno, a tajno se pa z vso vneto pripravljajo za povojne aktivnosti.

Prisr iz razdejanega Caena, Francija. Poulični boji so se vrtili od hiše do hiše, od ceste do ceste.

Določa se cene civilnim proizvodom, odstotke čistih dobičkov, delavske plače in tudi kdo jih bo deležen. Ne le industrije, tudi vse javne in tajne institucije se pripravljajo za povojne čase. Le delavstvo, še posebno starejše, se ne spominja nepisanega pravilnika ameriških industrij "45 years of age too old."

Preureditev industrij iz vojne za civilno uporabo bo vzelo od 6 mesecev do enega leta. Milijoni mladih, zdravih in kot jeleko utrjenih mišic bo čakalo, da se tovarniška vrata zopet odpro. Zavedajoč se svečanih obljub, da jih bo čakalo delo in zaslužek, ko se vrnejo iz vojne domov, bodo, ti ljudje pogazili vse, kar bi jim kratilo prednost.

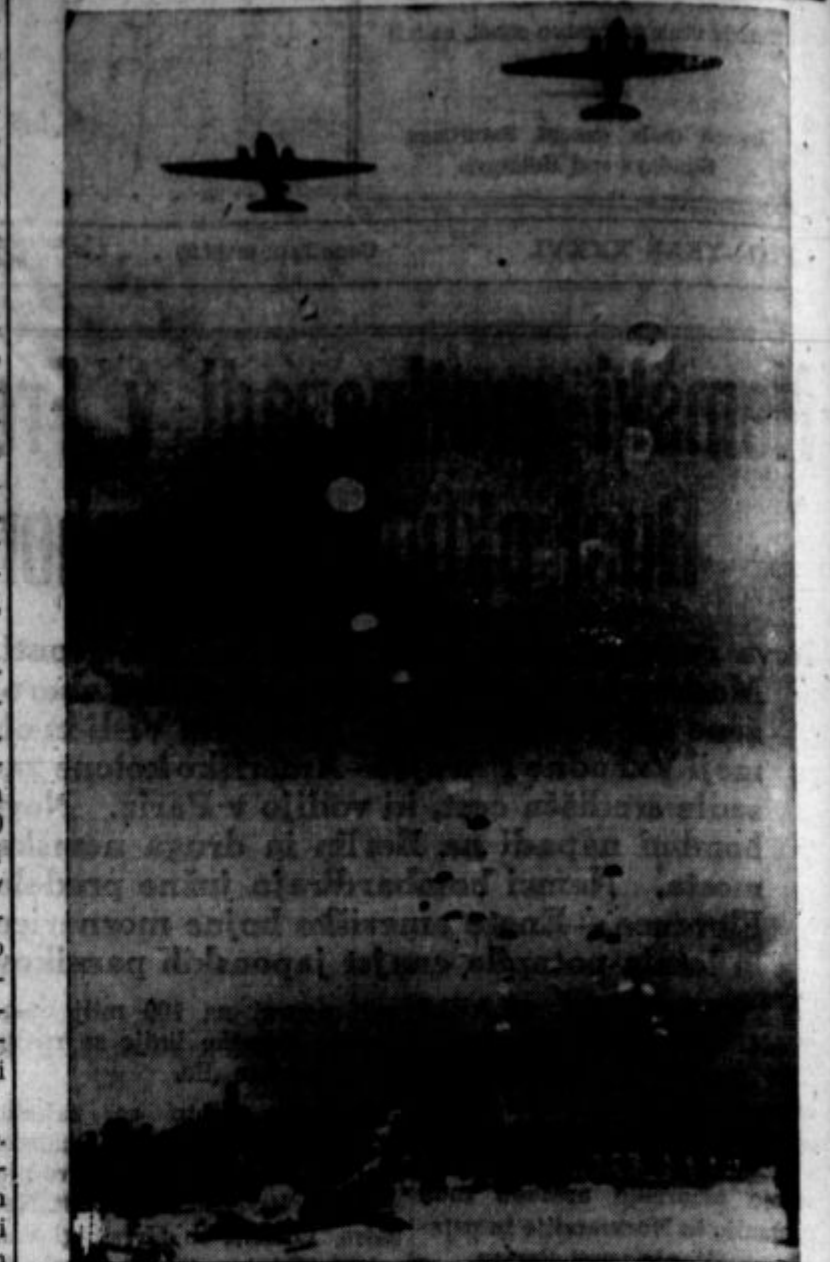
Industrije bodo, če ne iz drugih razlogov, saj moralno primorane zaposliti bivše vojake. Kdaj bodo prišli na vrsto delavci, ki so delali med vojno, bo pa veliko vprašanje. Stari čez 50 let, menda ne več. Slovenski naseljenci spadamo po večini v to kategorijo in imamo še mnogo manj upanja, kot ga imajo tu rojeni stari delavci z izredno kvalifikacijo v industriji, katero si morajo mladi šele pridobiti. Mi bomo prvi, ki bomo čuli porazno besedo "too old."

Član sem unije, bo rekel kdo. Unija, ki ne more izčistiti agentov provokaterjev in delavskih raketirjev iz svojih vrst, kateri izvajajo nepotrebne stavke in dajejo s tem orožje v roke sovražnikom organiziranega delavstva, ni zmožna braniti pravice starih delavcev in vaša starostna prednost vam bo koristila toliko kot Blažev blagoslov.

Svet se bo po tej vojni spreminil; tudi konservativna Britanija bo vsled delno politično zavrednega delavstva prisiljena spreminiti marsikaj, kar je še nedavno smatrala za sveto. Amerika, kot vse kaže, bo ostala to, kar je bila, če ne v mnogih ozirih še bolj reakcionarna. Socialne zaščite uvedene v Rooseveltovi administraciji nimajo te vrednosti, kot če bi bile izvojevane po razredno zavednem delavstvu. Socialne zaščite in poštene delavske organizacije so ameriški reakciji na poti in bo s pomočjo svojega časopisja, verskih bigotov, plačanih agentov in ignorance ameriških volilcev dosegla vse, kar bo hotela. Imamo močno unijo CIO; res jo imamo, toda unija brez prave politične zrelosti in svojega močnega časopisja se ne more zoperstaviti močnemu, neobzirnemu, spretno organiziranemu kapitalu, ki ima spleteno svoje mreže med vsemi sloji in kontrolira vse javne in tajne institucije v deželi.

Nekega mrzlega zimskega jutra sem stopil na suho te bogate dežele, po krizi Clevelandove demokratske administracije, v času tako zvane republikanske prosperitete. Za dolar se je takrat kupilo desetkrat toliko živil kot se jih kupi danes. Za 5c si dobil ogromno čašo piva in poleg si se lahko najedel na "free lunch" baru, kolikor ti je želodec prenesel, ne da bi kaj plačal, a kljub temu sem videl, ko sem šel zjutraj na delo, stare in mlade ljudi brskati po posodah za odpadke in vleči iz njih zavržena jedila.

Preživel sem 1907-08 finančno

Ameriški vojniki-padalci se spuščajo na otok Noemfoor pri holandski Novi Gvineji, da ojačajo svoje tovariše.

krizo in več manjših gospodarskih zastankov. Vse krize v Ameriki so navadno uprizorjene v interesu gotovih finančnih grup in zadenejo malega človeka najpreje in najrje. Zadnja kriza se mi je pa najbolj zamerila, ker so delavci morali živeti kot svetopisemski govovi izgnanci v mestnih smetiščih in se hraniti poleg polnih zalog okusnih jedil z gnili odpadki. Da je mali človek izgubil vse svoje trdo pridružene prihranke, ni ni treba povdarjati, ker je večina izmed nas sama izkusila.

Kljub svečanemu obetanju prosperitete po tej vojni bo v do glednem času prišlo še nekaj hujšega, kot je bila zadnja kriza. Mali ljudje si bodo med to vojno nekoliko gospodarsko opomogli. Finančni mogotci bodo že našli pota in načine, da bodo prišli skromni prihranki in državni vojni bondi malega človeka na ta velik kup, kot se je to zgodilo z Liberty bondi po prvi svetovni vojni. Bankirji so pokupili v enem letu od malih ljudi, veliko pod nominalno ceno, vse te bonde.

Stare delavce se bo po tej vojni odpravilo, kot se jih je pred vojno, in dajalo mladim prednost. To je po ameriški etiki popolnoma pravilno. Tudi to je pravilno, da smo naseljenci pri veliki večini tu rojenih nekaki nezaželjeni usiljivci. Še posebno Slovanu se malo zaupa in se mu da navadno najtežje delo. Prvi smo prizadeti pri najmanjšem gospodarskem pretresljanju.

Slovenski naseljenci, industrijski delavci, smo že po ameriški industriji po vojni ne bo za služka. Kaj potem? Na farmo? Toda farma v Ameriki je biznes, kot vse drugo. Še rojstvo je

na prodaj! To so izkusili posebnost naši prvi naseljenci. Kljub temu, da so bili izučeni rokodelci, se jih je pošiljalo čim bolj daleč v rudnike, topilnice, gozdo-ustni rojak v New Yorku deležen večjega komišna.

Nekateri detroitski rojaki so že kupili nekoliko akrov, 20 ali več milj iz mesta. Nekaj si je že postavilo nekaj podobnega hišam. Drugi pa hodijo ob nedeljah in prostem času gledat na svojo farmo in študirat, kako si bodo uredili svoj dom za starost. Kakšno življenje bo pa imel star delavec, vajen mestnih udobnosti, na samotni brez sanitarnih naprav, brez plina in elektrike? Kdo bo delal na farmi? Sam in njegova ne več mlada žena, ne bosta mogla toliko pridelati, da bi ju farma preživela. Najeti delovno moč bi pa stalo več kot kupljene življenjske potrebščine v mestu.

K sinu ali hčeri? Stari in mladi istega jezika in iste vere si celo v starem kraju težko harmonično živeli v eni hiši. Tu, v tem ameriškem topilnem lovcu se pa tako čudno meša in kupa, da so stariji pri svojih otrocih tuji. Sin ali hči si izbere par tuje, mnogokrat Slovanom sovražne narodnosti. Kakšno življenje bi pa imel star par pri takih svojcih? Zasmehovan radi nepravilnega izgovaranja angleščine, preziran kot Slovan in na potu v vsakem kotu, nič domaćnosti, niti ure mirnih dni je seneskega življenja. (Dalje prihodnjic.)

Jože Menton.

ZAHVALA BOLNIKA

Woodville, Pa.—Cenjeni urednik Prosvete, vas prosim, da priobčite te vrstice v listu. Preden sem bil v bolnišnici, kjer se nahajam že 8 let, sem bil naročnik. Toda časopis še vedno g-tam, kajti pošilja mi ga Jozef Krek.

Naj omenim, da sem član SN-PJ že 26 let. V deželno bolnišnico so me prišli obiskat tajniki društva št. 166 SNPJ Helena Robich, blagajničarka Kristina Klemenčič, Johana Krek in njen sin Joe, ter Franciška Levst. Slednja je sestra Johane Avbel, katere me tudi večkrat obišče.

Moji obiskovalci so mi prinesli listopice, denarja in druge reči. Vsem se za obisk in darila najlepše zahvaljujem. Ničče ne vem, kdor ni sam poskusil, kako je v deželni bolnišnici. Saj je še v privatnih bolnišnicah slabo, toliko slabše pa je v deželnih. Ponovno se najprisrčneje zahvaljujem za obisk. Človek, ki se nahaja v bolnišnici toliko časa kot se jaz, silno ceni obiske. Pozdrave čitateljem Prosvete. Frank Vilfan.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

Mojim prijateljem

V nekem govoru, katerega sem imel po prihodu v Ameriko, sem rekel:

"Prišli smo zato, da v tej veliki zemlji, ki je danes s svojo ogromno močjo nada in zavesti vse, ki se bore za zmago, Hitlerju—pravilno predstavimo naš problem. V tej veliki zemlji, ki bo jutri odločilna na mirovni konferenci, je potrebno, da bo javno mišljenje točno obveščeno o nas, da ogromne žrtve, ki jih naš narod doprinaša—edinstveno, se lahko reče, vsemu človeštvu—ne padejo zaman; radi nespametni malega sloja in radi nevednosti nekaterih. Tukaj živi preko milijon Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki čutijo zvezo s starim krajem, toda so dobri Američani—in k njim smo prišli, da povemo, kako je potrebno radi Jugoslavije in radi Amerike, da bodo kar najboljši pomoči složni med seboj in kar najboljši pomočniki stali za predsednikom Rooseveltom in za ameriškim vojnimi napotom.

Vse svoje male, nevažne prepere morajo evropski narodi v Ameriki pozabiti in vso svojo moč morajo dati, da se Ameriko obrži v borbi, ker s tem najboljši pomoči svojemu narodu in ugotavlja bodočnost človeštva. Vsak prepričanje evropskih narodov, ki so zasluženi od nacizma in fašizma, je direktna pomoč petokoloncem in onim, ki bi jutri pri volitvah želeli, da premagajo predsednika Roosevelta. V Ameriki imate skoraj v vsakem mestu in v vsaki tvornici slike Evrope. Narodi, ki so krvava žrtve fašizma, morajo biti složni posebno tukaj v svobodi in udobnosti. Milijoni sovražnikov opazujejo tukaj nje in njih delo. Iz napak vlečejo samo sovražniki koristi.

Ako se vi tukaj sovražite in grizete—tukaj, kjer imate vse pogoje za svobodni razvoj in napredek—služite izolacionizmu in apiziranjem v dokaz, da Amerika ne ve, zakaj se bori, kako je Evropa vsa v šovinistični mrznji, kako so krivi vojne mali evropski nacionalizmi in ne Hitler in fašizem, kako se mora Amerika izolirati kar največ močje od Evrope, da dela mir in kompromis z nacizmom.

Kadar imate to pred očmi, nam Jugoslovonom, posebno nam Srbom, ni težko najti prave poti. Tem lažje, ker ga vsemu človeštvu ukazuje ona skupna borba, ki jo naš narod vodi od Trsta do Vardarja. Ime borcev za osvoboditev Jugoslavije je postalo človeštvu simbol novega, revolucionarnega, aktivnega odpora proti zatiranju.

Pa kako, da med nami nastajajo jezica in zapreke? Zakaj se prav med Srbi neto šovinizem, da se tako pomaga sovražniku človeštva, ko je Srbstvo v tako veličastnem odporu in tako križano kot močje nihče v zgodovini? In to križano, ubijano, mrcvarjeno Srbstvo v borbi za svobodo poroča svetu: "Boriti se hočemo za Jugoslavijo, za Balkan, za človeštvo. Srbi, Hrvati, Slovenci skupaj!"

Ali pest ničvrednežev iz Amerike, deset, dvajset nespametnih, zlih, sebičnih, kratkovidnih ljudi med Srbi hoče, da dokáže svetu in domovini, da sovražnik Srbov n^o Hitler, temveč Hrvat, da so žrtve, ki so padle, srbsko-hrvatski obračun, in ne žrtve borbe človeštva proti silam zla. Hoteli bi, da prepričajo Srbstvo, da mora stopiti s svoje zgodovinske poti borbe za združjenje južnih Slovanov in da sprejmejo odločbe Hitlerjevega "novega reda", Paveličeve Hrvatske in Nedičeve Srbije."

V drugem govoru dne 20. februarja 1942, namenjenem Jugoslaviji, sem rekel:

"Vaš odpor preprečuje sovražnika v njegovih namerah in vaš skupni odpor, vaša srbska, hrvatska, slovenska solidarnost uničuje sovražnika. Misel Jugoslavije—zemlje svobode za vse Srbe, Hrvate in Slovence, zemlje svobodnega razvoja in socialne pravice, most med vzhodom in zapadom—je živa v svetu, spetstovana bolj kot kdaj prej. Potova svojega vstajanja. Združena moč dobrega v človeštvu od Kine na do Južne in Severne Amerike, Velike Britanije, revo-

lucionarne Evrope, pa do Rusije—gre kakor usoda v svoji nepremagljivi, zmagovalni koracični proti silam zla in nosi s seboj novo Jugoslavijo in nov Balkan."

Ob priliki Pearl Harborja, 7. decembra 1941, v Detroitu sem govoril:

"Hitler in Mussolini sta se leta in leta oboroževala in pripravljala napad na človeštvo. Ali pred tanki in avioni so pošiljali mnogo bolj strašno orožje, mnogo bolj nevarno orožje propagande. Nihče ni imel in nima bolj popolno izvršenega sistema propagande kot nacizem. Milijarde troši za propagando. Ne izbirajo sredstev in ne hranijo. Propaganda pride preko meje tajno izpod zida, vleče se po stopinjah, da razje zdrave organizme in da jih pripravlja oslabiljene za tanke in avione. . . . Povsod se taka slabost izkorišča, draži male prepere, pa da razjedene organizme stre drugega za drugim. To je bila usoda Evrope. In njena razdvojenost, delo pete kolone, je dovedla Evropo do katastrofe.

"Noben narod ni prost nacistične propagande. Ona ne pride med narod s Hitlerjevimi in nacističnim kljukastim križem, ker potem bi jo vsak takoj spoznal. Ona uporablja, kar užiga. Pripravljena je oviti se v najboljši narodne barve, uporabljati najbolj narodno govornico, da se z njo vtihotapi v ljudske vrste. . . . Hitler bi vse žrtvoval, da zastupi zdravo telo Amerike in da zanese jezo v dušo tega demokracičnega naroda, same da dovede tukaj do katastrofe. Zato vas prosim, bodite stalno opretni in ne storite ničesar, kar bi moglo koristiti sovražniku. . . ."

Baš tukaj v Ameriki je potrebno, da se učite na napakah Evrope, da se ne bi ponovile med vami Srbi, Hrvati in Slovenci, državljanji te velike demokracije, kjer je človeštvo toliko dolžno. Vam govorim, da je vaša prva dolžnost ne samo napram domovini, na katero vas vežejo vaši predniki in ne samo napram zemlji, v kateri živite v napredku in civilizaciji in v kateri vaši otroci rastejo, ampak tudi napram vsemu človeštvu, ki je danes v borbi za življenje in smrt—ne sme biti en sam člen v verigi biti šibak, ker je dosti, da samo en člen v verigi popusti, da veriga počne. . . ."

Tukaj v tej veliki zemlji živi in se svobodno razvija, mešan drug z drugim, trideset narodov. Svobodno lahko vsi varujejo svoje narodne običaje in svoj jezik. Ali vsi so ponosni, da so državljani te velike demokracije in da z njo vred napredujejo v civilizaciji in edinstvu človeštva. . . . Ali če bi v Ameriki pod Lincolnom prevladal duh razdvajanja in mrznje, če bi prevladal duh kratkovidnih in malenkostnih—padlo je skoraj 400.000 življenj v borbi državljanske vojne med Jugom in Severom—razkosana in zdrobljena Amerika bi ostala v neprestanih borbah in vojnah in gotovo danes ne bi igrala odločilne vloge v človeštvu in ne bi bila dobila imena "arzenal demokracije".

Iz zgodovine Amerike je treba, da se neprestano učimo. Čim tesneja zveza, čim tesneja

povezanost vseh, odstranitev vseh nesporazumov, odklanjanje intrig, preprečitev sovražnikove propagande, kjer jo hoče izrabljati—tako boste vršili dolžnost napram človeštvu in napram tej zemlji, katere državljani ste, in napram zemlji, odkoder ste prišli in kjer so grobovi vaših prednikov—Srbov in Hrvatov—skoz vse veke pomešani drug z drugim."

Na Hrvaškem kongresu sem dejal:

"Danes v razkosani Jugoslaviji bori za svobodo, Slovenci, Hrvati in Srbi goloruki in velikokrat lačni vodijo borbe ne samo za novo Jugoslavijo, od Trsta do Varne, svobodno, demokracično, pravično, položeno na pleča malega človeka, ampak se borijo za novi svet, v katerem ne po ponzanih in razaljenih narodev, ne pogaženega in popljuvanega človekovega dostojanstva.

Za ta novi svet vsi mi južni Slovani dajemo strahovite žrtve. In to nam pred človeštvom služi v čast. Ovdisi samo od nas, od naše pameti in dalekovidnosti, da naša narodna celina dobi kar največ koristi od teh žrtve. Pamet, sloga in hrabrost, to je, kar mora vplivati na vsako našo odločitev. In zavest, da vse ono, kar je dobro hrvaškega, da je isto tako dobro srbsko. In kar je dobro srbsko, je tudi dobro hrvaško. Ali prav tako je slabost in zlo enega, slabost in zlo drugega. Paveliči sramoti srbstvo, kakor Nedič sramoti hrvaštvo. Najbolj nevarno srbsko politiko vodi oni, ki misli, da s ponzanjem hrvaštva dela uslugo srbstvu, prav tako kakor Pavelič misli, da s ponzanjem srbstva dela uslugo hrvaštvu. Ponzano hrvaštvo znači v istem času tudi ponzano srbstvo. Kakor v preteklosti, tako je tudi danes najboljši Srb oni, ki ne dovoli, da na hrvaški obraz pade madež, in najboljši Hrvat je oni, ki brani Srba od ponzanja!"

Na mednarodni konferenci dela v New Yorku dne 28. oktobra 1941 sem završil svoj govor s sledečim:

"Popolnoma je prirodno, da v tej veliki tragediji človeštva, ki ograja osnovne principe življenja in civilizacije—Združene države, Velika Britanija in Sovjetska unija—stojte združene v svojem odločnem stališču proti ideologiji brutalne sile. Nada človeštva, a posebno malih narodov—leži v njihovem sodelovanju, ki mora v povojni rekonstrukciji sveta ugotoviti ekonomsko sigurnost, osebnost svobodo, socialno pravičnost in osvoboditev od napadov mednarodni. Ustvarjanje teh principov—in samo njihovo ustvarjanje bo opravičilo žrtve in jim dalo pravi značaj in smisel."

Te misli sem ponavljal nešteto krat v govorih in člankih ves čas svojega bivanja v Ameriki. Radi njih sem doživljal popolno ponzanje in žalitev od strani narodnih sovražnikov in onih, katere so oni zapeljali na stran. Ali imel sem tudi največje veselje, ker me je ogromna večina Američancev jugoslovanskega porekla, tako Slovenci, kakor Hrvati in Srbi, enako bratsko in enako iskreno sprejemala.

Dogodki v vaši stari domovini, skupna narodna borba v osvobodilni vojni in odpor celokupnega naroda, dogodki v veli-

ki svetovni politiki in na kontu formiranje jugoslovanske vlade dr. Šubišića s pomočjo Washingtona, Londona in Moskve, združitvijo vseh narodnih moči v borbi proti nacizmu in kvizlingom, izraženi v sporazumu kralja Petra in maršala Tita, pokazalo se je, da smo imeli prav. Vaše razumevanje in vaša moralna pomoč je bila dragocen doprinos v tem razvoju in v časih izkušnj podpirala je nam vero v zmago. Doživeli smo velik zgodovinski preokret.

Po beganju v burji in viharju je jugoslovanska narodna ladja našla svojo pravo pot in ponosno plove proti soncu. Sedaj je čas za veliko narodno zblizanje in bratstvo. Čas, ko se pozabljajo žalitve in ko se oproščajo grehi, zagrešeni v borbi. To je čas, ko je treba, da zavlada velika narodna sloga vseh onih, ki žele dobro Srbom, Hrvatom in Slovincem in ki žele, da se narodne rane čim prej zacelijo. To je ono, s čimer boste največ koristili Ameriki, to je ono, s čimer boste največ koristili jugoslovanski osvobodilni borbi in to je ono, s čimer boste največ doprinesli ustvarjenju in uvrščenju svobodne demokracične federativne Jugoslavije do Soče.

Odhajam iz Amerike na novo mesto, noseč mnogo dragocenih izkušenj iz vaše velike demokracije in mnogo dragocenih prijateljev, ki ne bodo prekinjena in za katere sem gotov, da bodo nudili pomoč ranjenim in izkrvavljenim bratom v delu za obnovo Jugoslavije. Zahvaljujoč se bratom in sestram širom Amerike in Kanade za topel sprejem, za razumevanje in za pomoč v borbi za znago naših idealov, ostajam vaš

SAVA N. KOSANOVIĆ.

Sforza bo trl velefašiste

Rim. (ONA).—Spisal Victor M. Bienstock).—Grof Carlo Sforza, ki je načelnik komisije v ukrepih proti fašizmu, je obljubil, da bo vodil nekompromisno kampa-njo proti "velikim glavam" fašizma.

Ni pa hotel razkriti, če bo njegova komisija raziskovala vloge članov Savojske hiše, ki so igrali v uvedbi in vzdrževanju fašističnega režima. To za zaradi tega, ker bi to vprašanje lahko vzdignilo konstitucijske probleme. Vsi člani Bonomijevoga kabineta so dali obljubo vdanosti do ustave.

Antifašistični veteran, katerega je Bonomijev kabinet dal oblat, da reši Italijo fašističnega vpliva, da kaznuje fašistične zločince in da vrne državi njihove nezakonite profite, je poudaril, da mu ni na tem, da kaznuje male ljudi, ki so bili v večini slučajev sami zapeljani. Poudaril je z veliko odločnostjo, da bo privedel pred sodišče tiste, ki so odgovorni za "prekinitev dolge in čudovite tradicije italijanske politične morale."

Grof Sforza je sprejel v avdienci italijanske, potem pa še tuje časnikarje v uradu, kjer je bil nekoliko tednov prej fašistični rasni urad, kateri je izvrševal protizidovske zakonodaje. Urad je bil oficijelno likvidiran pred enim tednom z dekretom notranjega ministra.

Novi zakon glede židov je stopil v veljavo 31. jul. in je bil upolnomočen z dekretom zavezniške nadzorne komisije za ves teritorij južno od vojaških mej, kateremu vlada zavezniška vojaška oblast. Zavezniške čistilne komisije, ki so delovale v Rimu in Neaplu, bodo nehale delovati in bodo predale svoje delo italijanskim vladnim komisijam.

Prvi sod za fašiste pod novim zakonom, je dejal Sforza, se bo začel v Rimu pred koncem avgusta. Dejal je, da se bodo strogo držali zakonitih procedur pri obravnavah, kakor tudi pri obsodbah. "Velike glave" bodo sojene od posebnega sodišča, ki bo sestavljeno od izrednih sodnikov, odvetnikov in javnih osebnosti, ki so popolnoma poštena.

Drugi slučajji pridejo pred porotna sodišča, kjer bodo prvi porotniki, odkar se je začel fašizem v Italiji. Ti porotniki, pet po številu, bodo morali biti antifašisti, kar bo moralo biti dokazano. Sodniki in porotniki se bodo morali zlagati v obsodbi predno jo bodo izrekli.

Ko je Sforza govoril o problemih, je svaril, "da dvajset let fašizma ne more biti odstranjeno z dekretom." V odgovor na vprašanje je Sforza dejal, da če bo komisija delovala z zadostno hitrostjo in bodo karni zadosti ostre, tedaj bodo ljudje zadovoljni in tako ne bo možnosti, da bi ljudje vzeli zakon v lastne roke.

V odnosu do "majhnih ribic" fašizma se Sforza ostro razlikuje od močne socialistične stranke. Izjavil je, da manjši uradniki, ki so postali fašisti, samo da bi dobili ali obdržali službe, ne bi smeli biti kaznovani. A socialisti hočejo popeljati presres vladnega osebja zato, da bi vladja postala resnično demokracična.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

Kaj se godi v Nemčiji?

Stockholm. (ONA).—Spisal Karl Frahm.—Mogoče mi je podati svarilo od nevojaskih podtalnih krogov v Berlinu, kar se tiče tekočih dogodkov v Nemčiji:

"Ni res, da je to revolucija generalov, to je novi 30. junij. Večina umorjenih generalov in častnikov je bilo zajetih v spanju, nevedoč kaj se dogaja. Veliko povesti, ki se tičejo delovanja generalov in ki sedaj krožijo naokoli v tujem časopisju, prihaja od Goebbelsa."

Vest tudi pravi, da so berlinski podtalni pristaši pričakovali "hitre razpustitve" po Himmlerjevih eksekucijah.

Bern, Švica. (ONA).—Spisal Bert Wyler.—Diplomatski krogi poročajo, da zahteva zunanji minister Joachim von Ribbentrop nove vdanostne izjave Hitlerju od vseh nemških zastopnikov v inozemstvu.

Von Ribbentrop tudi izsiljuje čestitke od satelitnih držav, ki še niso izrazile svoje sreče, ker je Hitler ušel nevarnosti.

Tukaj se je izvedelo, da so imeli skrivne sestanke proti koncu tedna v Bukarešti in Sofiji. V obeh prestolnicah so imeli javne-mirovne svečanosti, in nobena vlada se še ni odzvala Ribbentropovemu pozivu za obnovljenje vdanostne obljube osišču.

Medtem, ko prevladuje prepričanje, da ima Himmler situacijo trdno v rokah v Berlinu, se pa širijo novice o poročilih, ki pripovedujejo o mirovnih sestankih v Karlsruhe, Mannheimu, Freiburgu, Konstanci in več manjših krajih, večinoma v zelo bombardiranih krajih. Poročila pravijo, da so bili sestanki sklicani od municipalskih in orožnih delavcev.

Poročila govore o Monakovem, da je bil nekdo središče nacijskega gibanja, sedaj pa je središče "protigibanja". Tajna radiopostaja je delovala večraj (23. jul.) na valovni dolžini Monakova, a glas je bil zaduščen z motnjami.

Vlaki prihajajo v Bazel tri do šest ur prepozno in skoro prazni. Vlakovodje se sklicujejo na zračne napade.

Pomoč tujerodcev Rdečemu križu

Washington, D. C.—Američanci slovenskega, španskega, rumunskega in francoskega porekla in druge narodnostne skupine po vsej deželi skrbijo za pravico zabave v raznih vojaških in pomorskih taboriščih. Delujejo skoz svetovne taboriščne in bolniške odbore, ki so bili ustanovljeni za koordinacijo vseh take vrste društev in oseb, ki z zabavo želijo pomagati našim vojakom in mornarjem v taboriščih in bolnišnicah.

Ti odbori so pomagali več kot 4.000 vojakom in pomorskim postojankam na sledeči način: Glavni oficirji dostavljajo potrebe svojih ljudi tem odborom, ti pa takoj obvestijo skupine, katere z njimi delujejo. Prošenj je vseh vrst, od popolne opreme bolniške sobe za sončenje do vojaške dnevne sobe; tudi se nanašajo samo na eno stvar, kot je miza za biljard, klavir, radio, šah, domino ali kako drugo igro.

Odbori poročajo, da so skupine slovenskih Američancev v svojih središčih vedno obdrževale to fazo delovanja Rdečega križa. Posebno so se izkazali v mestih kot so Chicago, Cleveland, Milwaukee, Bethlehem, New York in povsod drugod, kjerkoli so nastanjeni v večjih skupinah.

Slovenske žene so tudi poklonile mnogo svojega časa delovanju teh odborov. Napravile so zavese in druge pohištvene stvari za sobe za zabavo v bolnišnicah in taboriščih. Može pa niso samo darovali denarja za vzdrževanje dela odborov, temveč so tudi pomagali prenavljati poklonjeno pohištvo ter druge potrebščine za zabavo, ter se udeleževali na še mnogo drugih načinov in doprinesli k uspehu odborov.

Ko je odbor, ki deluje v Tampa, Florida, bil naprošen, da nabavi pohištvo za nekaj dnevnik sob za vojake, je skupina španskih žen v Tampa nabavila popolno napravo za tri take sobe. Ukjučitve so celo pokrivala za stolice in sobe. Druge španske skupine na jugozapadu ter na vzhodni in zahodni obali so tudi na slični način sodelovale z Rdečim križem.

Državljanški ženski klub rumunskih Američancev v Trentonu, N. J., je popolnoma opremil žitainice za vojake pri pomorski bazi Lakehurst za vezbanje. Odbori so tudi poročali o delovanju s francoskimi in italijanskimi skupinami po vsej deželi.

Skupine, ki se udeležujejo v teh odborih, so: cerkvena društva, delavska društva, kmetске kooperativne, prijatelji muzike, bratstva, zavarovalnice, posamezniki, z. t. besedo, predstavniki vseh slojev in društev. Z glavnim odborom v vsakem kraju, ki sprejema in izpolnjuje prošnje, se odklanja izguba časa in napora, ter se zagisava pravilna in hitra razdelitev. Vsi, ki želijo darovati predmete, kot so gramofonske plošče v tujih jezikih, ali igre, naj pokličejo okrajno središče Rdečega križa ter vprašajo za taboriščni in bolnišni svetovni odbor.

posestnika in oba sta bila izpuščena skoz intervencijo Nephtali Bonifaza, ki je eden najbogatejših mož v Ecuadorju; kakor pravijo, je obljubil v svojo posest državi kot garancijo, da ne bosta zbežala iz dežele.

Prisr z vzhodne fronte. Vojaki rdeče armade zasledujejo sovražnika na 800 milj dolgi fronti in ga podo proti Berlinu. Rdeča armada je pričela s poletno ofenzivo ob tretji obletnici nacijskega napada na Rusijo. Odprla je tak "blitzkrieg," da je velik del "nepremagljive" Hitlerjeve armade izgubil tudi svoje pete v Beli Rusiji, v baltičkih državah in na Poljskem.

Angleški vojaki preganjajo nemške skrite strelce iz razvalin v Caenu, Francija. Mesto je popolnoma v razvalinah, prebivalstvo pa je ves čas ljutih bojov živelo v velikih skalnatih duplinah na obronku mesta.

MIHAIL ARCIBAŠEV

SANIN

Poslovenil Stano Krašovec

(Nadaljevanje)

"Nič več?" je vprašal Sanin.
 "Kako nič, saj sem zopet zaspal."
 "In?"
 "In, potem pa nisem imel niti trohice miru. Zdelo se mi je, da vidim hišo, ki je bila napol naša, napol pa ne vem čigava. Hodil sem po največji sobi iz kota v kot. Zraven nekje blizu je pa bil, ti, stricho, Pjotr Iljič. On je pripovedoval, jaz pa poslušal, ampak kot da ga ne bi videl. "Vidim," je rekel Pjotr Iljič, "kako kuharica moli," jaz sem si pa predstavljal, da je čisto gotovo v kuhinji na peči kuharica in moli. Tam stane in moli. "Mi si ne moremo jasno predstavljati in zametati, toda človek nepokvarjenega srca, razumeš, nepokvarjenega... Ko je ona molila in molila za nas vse, še ni bilo nič, toda ko je molila za vas — to se pravi za mene in za Sanina — takrat..." Ko je on to rekel, sem čutil, da se zgodi nekaj nenavadnega... Saj preprosti ljudje ne molijo, odkar stoji svet, kar tako!"

Takrat mi je pa šinilo v glavo — čisto o pravega časa, da ni drugače, kakor da se je prikazal kuharici Bog. Pjotr Iljič je čisto izgubil, vendar je še vedno pripovedoval. "Prikazal se ji je v podobi..." Jaz sem se še vedno dobro počutil, kajti četudi ni Bog, ampak vseeno je nekaj takega, vseeno dobro dene! Prikazala se ji je podoba, samo ne v podobi. Potem pa ni bilo o strichu ne duha ne sluha. Vzembril sem in to, drugo, ne pa podoba, mi je popolnoma ubijalo mir. Da bi ga ohranil, bi moral nemudoma uničiti to, kar sem čutil škripati v kotu sobe. Jasno je, da je bila to navadna miš... nekaj je grizla in glodala... ona se je celo nekako veselila. Mene se je polastil strah... miš je pa glodala in glodala... enakomerno in v taktu... Takrat sem se pa zbudil."

"Da bi vsaj še malo časa spal!" je pripomnil Sanin.
 "Saj pozneje sem si sam to mislil," je rekel Ivanov.

Ne glede na njegov šaljivi ton so čutili, da so bogve kakaj napravile nanj sanje silen vtis, ki je čepel globoko nekje v njegovi duši kot nerazumljiv strah. Prisiljeno se je nasmešnil in segel po pivu. Vsi so molčali, v molku je pa bilo, kakor da bi se tema za balkonom pomaknila bliže. Veselje je izgubilo in strah in dolgočas sta se jih polastila. Nerazumljive sanje so kljub zasmehu in neveri zasadile v njihova srca drobno želce dolgočasne groze.

"Da," je slovesno dejal Pjotr Iljič; "vi ste vsi izobraženi, izobraženi in učeni kot vrage, ampak je nekaj... in je... Vi pa ne poznate, ono vam pa pravi..."

Nekaj je bilo in niso vedeli, ali je bilo v glasu peveca ali v temi, ki jih je obdala v krogu, ali v možganih, težkih od žganja, ali v tajnosti življenja in smrti, ki je hipoma zablislila tik pred njimi. Vendar je pa bilo nekaj in ti stoto nekaj je odjeknilo v duši vseh.

"Je... morda pa res 'je'!"
 Sanin je vstal in na njegovem vedno mirnem obrazu se je zazrcalil dolgočas. Zazdehal je in zamahnil z roko.

"Samo strahovi, povsod strahovi!" je rekel. "Kakor da bi se ne imeli česa drugega prestrašiti. Bomo že videli, ko bomo umrli..."

Počasi je prižgal cigareto in odšel k vratom. Na balkonu je pa nastal zopet hrup in prepir in med šumnimi, pijanimi glasovi so kot prej lezle po mizi večje in se zvijale v nemih, smrtnih mukah, ko so zdale ob luč.

Sanin je odšel na dvorišče gostilne in sinja noč je mehko in sveže objela njegovo razgreto

telo. Mesec je kot zlato jajčece pogledal izza gozda in neznatno je zdrsnela po tleh njegova napol pravilnična svetloba. Za vrtno, iz katerega je sladko dišalo po slivah in hruškah, se pe videla medla, bela, druga gostilna in eno okno je skozi zeleno listje svetlo gledalo Sanina.

V temi se je čulo drsanje bosih nog, podobno drsanju zverinskih šap in Saninove oči, ki se še niso prilagodile temi, so razločile obris dečka.

"Kaj bi pa rad?" je vprašal Sanin.
 "Gospodično Karsavino, učiteljico," se je odzval z visokim glasom bosí deček.
 "Zakaj?" je vprašal Sanin, ki se je pri imenu Karsavina spomnil nje, kot je stala na bregu, naga, vsa svetla, deloma od mladosti, deloma od toplega solca.
 "Pismo sem prinesel," je odgovoril deček.
 "Aha... V tisti gostilni je najbrž. Tu je ni... Beži tja!"

Deček je zopet kot majhna zver zadržal z bosimi nogami in izginil v temi tako hitro, kakor da bi se skril v grmovju.

Sanin je počasi šel za njim in krepko dihal kot med gosti vrtni zrak. Prišel je čisto do gostilne pod razsvetljenim oknom in svetla lisa je legla na njegov zamišljeni in mirni obraz. V temnem zelenju so se svetile velike, težke hruške. Sanin je stopil na prste, utrgal eno, skozi okno je pa zagledal Karsavino.

Videl jo je v profilu v srajci, z okroglo ramo, ki se je na njej lesketala kot na atlasu. Trdovratno je gledala v tla in nekaj premišljevala. Gotovo jo je to, o čemer je premišljevala, vznemirjalo in je bilo zanj sramotno in veselo, ker so ji trepalnice podhrtevale, ustnice se pa smešljale. Sanina je presenetil njen nežnega in strastnega, kakor da bi se smešljala naproti pljuba.

Stal je in gledal. Navdajalo ga je čuvstvo, ki je bilo močnejše od nje. Karsavina je pa premišljevala o tem, kar se je zgodilo z njo, in se mučno sramovala ter prijetno veselila.

"Moj Bog," se je vpraševalo dekletje z nenavadno čistim čutom, ki ga ima gotovo vsaka razcvetela cvetlica: "ali sem res tako razuzdana?"

Z najglobljo radostjo se je stotič spomnila tistega nerazumljivega mikavnega občutka, ki ga je imela, ko se je prvič vdala Juriju.

"Mili, ljubi Jurij!" se je vroče in utrujeno iztezala v mislih k njemu. Zopet je Sanin lahko videl, kako so se tresle njene trepalnice in smešljale rožnate ustnice.

Nesramnega in surovega prizora, ki se je zgodil potem, se dekletje ni spominjalo. Nekako tajno čuvstvo jo je odvracalo od tistega temnega koticika, kjer je kot majhen drobec obtičalo nekaj žaljivega in boleznega, česar ni razumela.

Nekdo je potrkal na vrata.
 "Kdo je?" je vprašala Karsavina in dvignila glavo. Sanin je razločno zagledal njen beli, nežni in močni vrat.
 "Pismo sem prinesel," je zavilil deček za vrati.
 Karsavina je vstala in odprla. Bos, do kolena blaten deček je vstopil v soboto in naglo potegnill čepico raz glavo.
 "Gospodična so poslali," je dejal.
 "Zinočka," je pisala Karsavini Dubova, "če moreš, pridi že danes v mesto! Pripeljal se je nadzornik in jutri zjutraj bo pri nas. Nerodno bo, če ne bo tebe."
 "Kaj je?" je vprašala stara teta.
 (Dalje prihodnj.)

AN EARLY YANK ARRIVAL AT ST. LO

A LONE INFANTRYMAN advances cautiously along a street in the communications center of St. Lo, France. He is ready to seek cover behind that key tank destroyer should enemy snipers take a shot at him. Almost every building in the town, now in American hands, has been hit by artillery fire. Signal Corps Radiophoto.

hitro soditi po samem videzu." "Vendar!" godrnja Joigneu v zadregi.

15. Župan in učitelj

V četrte ure, ki se je zamudil Joigneu pri Flamartovi, se je nebo nenadoma poočlailo. V gozdu je dušiča vročina; mušice se zbirajo v gostih rojih kakor proti večeru; duh po gobah lezi tik nad zemljo. V smrekovem gozdiču, kjer pokajo rdečkasta tla pod kolesom kot skorje suheha kruha, nobena sapa ne ma je drobnih stebel praproti s širokimi pahljačami.

"Naprej, Piki! Naprej, Miraboli!" kliče poštar prepelčarjema, ki tekata za njim z visečima jezikom in ki vsak trenutek počeneta z lahkim vzdihom, da takoj spet sopeta dalje.

Z Villegranda se napihuje temen oblak na obzorju. In medtem ko se Joigneu pripelje v vas, naznani končno več oddaljenih gromov nevihta.

Za razgretim zidovi in zaprtimi oknicami, v brezračnih sobah, črnih od muh, gomazi in se poti Maupeyrou; pri tej sopari izdihava zaduhel smrad. Od jutra do večera vrve ljudje sem in tja. To je njihov neumen, večer življenjski ritem. Neumno, s potozo zaskrbljenosti na čelu hodijo moški od računske knjige v hlev, od kovačnice v lopo za vozove, od stružnice v klet, z vrta na skedenj; in ženske, podobne trmastim mravljam, prav tako neutrudno begajo sem in tja, od

zibelke do kurnika, od peči do žehte in pri vsem tem napravijo deset nepotrebnih kretenj za eno potrebno, ne da bi bile kdaj zbrane pri enem delu, niti da bi si premišljeno privoščile uro pravega počitka. Vse hiti, kakor da bi bilo najvažneje, da se neprestano bilješ, če hočeš živeti, kakor da ne smeš izgubiti minute, da se moreš posloviti od tega sveta; kot da, dobesedno, pridede do kosa kruha samo v potu svojega obraza.

V trenutku, ko Joigneu prevozí trg, zapiha nenaden veter, ki dviga vrtince prahu do cerkvene strehe. Polokna, vrata loputajo. Nebo je kot svinčeno. Vedno bliže in pogostejše grmi.

"Priži svečo, Ferdinand; bo huda!" svetuje Joigneu brivec, ki ogleduje obzorje s praga prazne delavnice.

"... bo dež," naznanja gospa Bosse, ki teče mimo.

Pred poštnim uradom prekriža poštarju pot močan, polnokrvnen človek, ki dobiva še sive lase, pokrit s črno čepico in obut v škornje: čuvaj Cuffin.

Poštar gre naravnost na stvar: "Kaj počneš tu, kapitan? Teči hitro! Ali še ne veš najnovejše? Flamart je ubil svojo ženo. Cuffin obstane kot pribit. Lica so mu pobledela kot zid. Grom udari v molk. Joigneu mu ostro gleda v oči in se močno zakrohota:

"Ne razburjaj se, tapeci! Saj se

samo šalim... Zdaj vem, kar sem hotel vedeti."

Obrne mu hrbet, spravi sита psu v pasjo hišico in zapne jopo, da gre na "report". Vsako jutro gre po opravljeni službi na županstvo h gospodu Arnaldonu.

Pod poprsjem Republike hodi župan po pisarni gor in dol, s pipo med zobmi. Gospod Ennberg, ki je končal pouk, sedi za pisalno mizo in rešuje tekoče zadeve.

"Jasno povejmo... Brez otepšavanja... Nikdar ne bom jaz dovolil, da bi prefektura s svojo avtoriteto na ta način izvajala pritisk na predstavnike občin... Da bi prezirala nezastarljiva načela ljudskega odločanja... Bodo videli na prefekturi, kako jim jo bom zakuril!... Jutri bomo to redigirali... Dovolite mi, da sedem, moj dragi, da podpišem vse te vaše pisarije."

Govori odsekano in stresa vmes svoje rezke pripombe: "Bodo odločni v takih stvareh!" "Naravnost proti cilju!" "Ne toliko besed—dejanja!"—in druge odločne fraze, ki naj potrde, da je Arnaldon glava, ki ve, kaj hoče in se ne izgublja po stranpotih.

Blizu šestdeset let ima že, pa nima niti enega sivega lasu. Ima pravilne poteze kot z nožem v trd les vrezane. Oči so modre, pogled odločen, toda brez globline. Ustnice pod gladko obrbljene brki so kot zarezane v hranilniku.

Trd obraz izraža samo suhoparnost: suhoparnost ljudi, za katero ni nič drugega na svetu kakor samo njihova častihlepnost.

Učitelj stoji primika list za listom pod županovo pero. Na vsak podpisan papir mehnično pritisne pečat županstva. Malodušno razmišlja, kako naraščanje upravnih formalnosti vsak dan bolj zavira kolesje socialnih vprašanj in da pojde k hudju režim, ki je nasedel na sipine take birokracije. Toda to so razmišljanja, ki jih hrani sam zase. Že davno je obsodil Arnaldona

po njegovih delih. Dobro ve, da se pod to vojaško prostodušnostjo in možato odločnostjo skriva bahava brblja, ki ne pozna nobene metode in ki je brez načel, brez značaja, brez čuta poštonosti. Po svoji službi primoran, da opravlja posle občinskega tajnika, molči, ko ga je sram tega, kar vidi, in se mu stidi, kar mora delati; toda pod tem trpi Ennberg je kljub temu ohranil ogenj mladega borca. Iz vse svoje duše veruje v človeško dostojanstvo, v teoretično enakost državljano, v končno odrešitev z zmago posvetne demokracije, v suverenost ljudstva, v pravico človeka, da svobodno misli, da se sam vlada, da se brani z neumnim bojem proti staremu režimu, ki je vedno pripravljen, da na novo oživi pod republikanskim pretvarjanjem kapitalističnih strank. To so pa ravno tiste fraze, ki jih ponavlja Arnaldon z neusahljivo gostobesednostjo. (Dalje prihodnj.)

Razni mali oglasi

HIŠNIKI—JANITORS

Dnevno ali nočno delo. Stalno delo v naših uradih. Najvišja plača. Uniform obleko prekrbimo. Ob nedeljah in praznikih se ne dela. Plačamo vse bančne praznike in počitnice.

Federal Reserve Bank

230 So. La Salle Street

HIŠNICE—Janitresses

Izkušene ali brez izkušnje. Ni ribanja. Stalno delo v bančnem posloju. Dnevno ali nočno. Najvišja plača. Ob nedeljah in praznikih se ne dela, bančne praznike in počitnice plačane.

Federal Reserve Bank

230 So. La Salle Street

TEŽAKI-KONSTRUKCIJNO DELO

\$1.10 na uro. Čas in pol za nad urno delo. Phone Midway 0391.

PRODA SE dobro išoča grocerija in mesnica, 1959 W. Dickens Avenue.

PRODA SE 80 akrov farma ob jezuru, hiša, itala, krave, konji in stroji. Bert J. Mucco, R. 1, Box 16, Wausau, Wis.

TISKARNA S.N.P.J.

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, jezikne, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih...

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

... Vsa pojavnila daje vodstvo tiskarne

... Cene izmerne, unifikacijo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:
SNPJ PRINTERY
 2857-58 S. Lawndale Avenue • Chicago 23, Illinois
 TEL. ROCKWELL 4804

TAKI SO LJUDJE

Roman s francoškega podelilca

Roger Martin Du Gard. poslovenil C. Paletta

(Se nadaljuje.)

"Z vami, gospod Joigneu, se da govoriti: vi niste klepetulja, ki vse izblebeče... Zato vam bom zaupala važno stvar: Flamart ni moški. To vas preseneča, moj dragi? Vendar je resnično, kakor vam povem. Kakor je korenjak, ni imel Flamart še nikdar opravka z nobeno žensko. In v šestih letih, odkar skupaj spiva, se me še ni dotaknil niti enkrat!"

Izpije požirek, počasi postavi kozarec spet na mizo in zamišljeno nadaljuje:

"Morda me prav to veže nanj. Če že hočete... Mnogo moških sem že imela v svojem vselem življenju, prav nič ne prikrivam tega; vsak ima svojo naravo. Toda Flamart, to je človek zase: Ljubim ga, odkar sem ga spoznala. Leto dni je lazil okrog mene: vsak večer je prihajal v krčmo in prinašal rože, darila... Ko sem mu pa rekla "Pojdí z

menoj," je pobegnil kot fante Boga mi!... No, ko sem končno izvedela vzrok, zakaj je tako boječ, ne morete vedeti, ne, ne morete si predstavljati, kako je to vplivalo name. Zaklela sem se, da pustim vse, da bom živel z njim; in držala sem besedo. Še več! Niti en dan se je nisem kesala! In če se mučim, da kaj prislužim, ni to za mene, vedite! Čeprav rada kaj zaslužim, se razume, kakor vsakdo. To je za mojega moža... Dvanajst let sem starejša od njega. Tega se ne vidi, toda šteje pa. Delo, ki ga opravljam, je treba vedeti, ne bo večno trajalo. Jaz pa hočem, da bo imel moj mali še po moji smrti masla za na kruh, žganja h kavi in tobaka za pipo, da mu ne bo nikdar treba odreči se čemu!"

Ona nasloni komolce na mizo, dvojno brado na dlani in ostro meri z očmi poštarja, ki povesi oči in ne črhne besede.

"Tako je, moj dragi. Treba poznati stvari, kakor so, pa ne pre-

William Green, predsednik ADF, govori pred resolucijskim odsekom za časa konvencije demokratične stranke v Chicagu.

BOOKS BY LOUIS ADAMIC

- My Native Land 3.75
- From Many Lands 3.50
- Grandsons 2.50
- Laughing in the Jungle... 3.00
- My America 3.75
- Native's Return 2.75
- Two-Way Passage 2.50
- What's Your Name? 2.50

Order from

Proletarec

2301 South Lawndale Avenue
Chicago 23, Ill.